

BO'LAJAK PSIXOLOGLARDA REFLEKSIYANI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS IJTIMOIIY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI

Obloqulova Firuza Qudratullaevna

Osiyo Xalqaro Universiteti

"Pedagogika va psixologiya" yunalishi magistr

Annotatsiya

Ijtimoiy va madaniy rivojlanishning o'zgaruvchan jihatlariga qarab, bo'lajak pedagog-psixologlarga ma'naviy tarbiya berish va psixologik yordam berishga e'tibor qaratilishi zarur. Bo'lajak pedagog-psixologlarning ijtimoiy-pedagogik tayyorgarliklari bu yo'nalishdagi yuqori samaradorlikni ta'minlash uchun muhimdir. Ushbu maqolada bo'lajak pedagog-psixologlarni ma'naviy tarbiya faoliyatiga tayyorlashning ijtimoiy-pedagogik zaruriyatiga e'tibor qaratiladi.

Kalit so'zlar: pedagog-psixologlar, ma'naviy tarbiya, zarurat, ijtimoiy, mutaxassis, qobiliyat, ijtimoiy-pedagogik

Bugungi kunda, har bir insonning o'ziga xos ma'naviy qobiliyatlarni rivojlantirish, shaxsiy huquqlarni tushunish va insoniy tarbiyaning o'ziga xos tamoyillarini rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. Bu odamlarning ma'naviyati bilan bog'liqdir va ularni ta'minlash uchun to'g'ridan-to'g'ri ma'naviy tarbiya faoliyati va o'qitish tizimiga e'tibor qaratish zarurdir. Bu esa pedagogik va psixologik bilimlar bo'yicha mutaxassis bo'lgan pedagog-psixologlarni ma'naviy tarbiya faoliyatiga tayyorlashning ijtimoiy pedagogik zaruriyatini ko'rsatadi. Jahon ta'lim tizimida o'quvchilar yuksak ma'naviy-axloqiy fazilatlarga ega bo'lgan shaxs qilib tarbiyalashda bo'lajak pedagog-psixologlarning samarali faoliyatini yo'lga qo'yish, samarali ta'lim texnologiyalariga asoslangan ta'lim dasturlarini takomillashtirishga bo'lgan ehtiyoj yanada kuchaymoqda. O'quvchilarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda bo'lajak pedagogpsixologlarning ta'lim bo'yicha samarali o'quv rejasi va o'qitish strategiyalarini ishlab chiqish, tarbiya tizimini jumladan; aqliy, ma'naviy-axloqiy tarbiyani singdirish, bu borada koreys, yapon xalqlarining qo'lga kiritgan yutuqlaridan foydalanish bo'yicha ilmiy tadqiqotlar olib borish muhim ahamiyat kasb etadi. Hozirgi kunda mustaqil davlatimizning yagona maqsadi insonparvar, demokratik-huquqiy jamiyatni barpo etish, shuningdek, ijtimoiy-iqtisodiy hamda madaniy rivojlanishning yuqori bosqichlariga ko'tarish, jahon hamjamiyati safidan munosib o'rin egallashga yo'naltirilgan ezgu maqsadlarni amalga oshirishga xizmat qiladi. Ushbu maqsadlarni ijobiy natijaga ega bo'lishi, eng avvalo, yosh avlodga ilmiy bilimlar asoslarini puxta o'rgatish, ularda keng dunyoqarash hamda tafakkur ko'lamini hosil qilish, ma'naviy-axloqiy sifatlarni shakllantirish borasidagi ta'limiy-tarbiyaviy ishlarni samarali tashkil etishga bog'liqdir. Zero yurtning porloq istiqbolini yaratish, uning nomini keng yoyish, ulug' ajdodlar tomonidan yaratilgan milliy-madaniy me'rosni

jamiyatga namoyish etish, mustaqil Respublikamizning rivojlangan mamlakatlar qatoridan joy egallashini ta'minlash yosh avlodni komil inson va malakali mutaxassis qilib tarbiyalashga bog'liqdir. Ma'naviy tarbiya faoliyati odamlarning ma'naviy qobiliyatlarini rivojlantirish, o'zaro munosabatlarni kuchaytirish, yetuk xususiyatlarni shakllantirish va o'zlarini ijobiy o'zgartirishga yo'l ochib berish bilan bog'liqdir. Bu faoliyatning samarador bo'lishi uchun esa pedagogik va psixologik bilimlar bo'yicha mutaxassislikni egallagan pedagog-psixologlarga e'tibor berish zarur. Ular ma'naviy tarbiya metodlarini tushunish, ma'naviy xavfsizlik va mustaqil fikrlashni ta'minlash, murabbiylik va yo'l-yo'riqnoma faoliyati, murabbiylikning xususiyatlarini shakllantirish, o'quvchi yoshiga mos keladigan ma'naviy o'yinlar va amaliy mashg'ulotlarni rejalashtirish kabi bir qator vazifalarni bajarishlari kerak. Ma'naviy tarbiya faoliyati uchun pedagogik va psixologik bilimlar bo'yicha tayyorlashning asosiy aspektlari: a) Tarbiya psixologiyasi: Tarbiya psixologiyasi o'quvchilarning ma'naviy taraqqiyotini tahlil qiladi va ularning o'zlarini rivojlantirishida psixologik omillarni ko'rib chiqadi. Pedagogpsixologlar o'quvchilarning ma'naviy qobiliyatlari, psixologik xavfsizliklari, shaxsiy huquqlarni o'rganish va qadriyatlarini shakllantirishda tarbiya psixologiyasidan foydalanishadi. b) O'quv usullari va texnikasi: Pedagogik va psixologik bilimlar bo'yicha tayyorlanuvchilar ma'naviy tarbiya faoliyati uchun qo'llanadigan o'quv usullarini va texnikasini o'rganishadi. Bular o'quvchilarning ma'naviy tasavvurlarini rivojlantirish, g'oya va maqsadlarga erishish, o'quvchilarning samaradorlik darajasini oshirishga yordam beradi. c) Ma'naviy tarbiya metodlari: Ma'naviy tarbiya faoliyatini samarali olib borish uchun pedagog-psixologlar turli ma'naviy tarbiya metodlari bilan tanishishadi. Bu metodlar o'quvchilarning ma'naviy tarbiyasiga ta'sir qilish, o'zlarini o'zlashtirish va rivojlantirish jarayonini boshqarishga yo'l qo'yadi. Masalan, maslahatchi yondashuvi, muhokama, ma'naviy maqsadlar bilan ta'minlash va adabiyotlardan foydalanish kabi metodlar ma'naviy tarbiya faoliyati uchun qo'llaniladi. Ijtimoiy pedagogik zaruriyat, pedagogik va psixologik bilimlar bo'yicha mutaxassislikni egallagan pedagog-psixologlarning ma'naviy tarbiya faoliyati uchun samarali tayyorlashning kerakli ahamiyatini bildiradi. Ijtimoiy pedagogik zaruriyatning boshqa mutlaqo ma'lum bir tavsifi mavjud emas, chunki u har bir mamlakat va ijtimoiy muhitga bog'liq bo'ladi. Ijtimoiy pedagogik zaruriyatning asosiy sabablari o'quvchilarning o'zining ijtimoiy huquq va majburiyatlari bilan tanishish, ma'naviy xavfsizlikni ta'minlash, insonparvarlik va etik qadriyatlarni o'rganish, qadriyatli g'oya va maqsadlarni belgilash, ijtimoiy izchillik va tolerantlikni shakllantirish va boshqa ko'plab muhim omillarni o'rgatishga bog'liqdir. Bo'lajak pedagog-psixologlarni ma'naviy tarbiya faoliyatiga tayyorlashning ijtimoiy-pedagogik zaruriyatiga e'tibor berish, ularning bo'lajak pedagog-psixologlarga ma'naviy, ijtimoiy va psixologik ravishda o'zlarini rivojlantirishlari uchun katta ahamiyatga ega. Ular o'quvchilarning o'zlarini rivojlantirish va ijtimoiy muhit bilan moslashishlariga yordam beradilar.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. Xanbabayev, Shohruhbek. "BO 'LAJAK PEDAGOG-PSIXOLOGLARNI MA'NAVIY-RUHIY TARBIYA FAOLIYATIGA TAYYORLASH MAZMUNI." Scienceweb academic papers collection (2022).
2. Xanbabayev, Shohruhbek. "Ta'lim muassasalarida pedagogik jarayonlarni tashkil etish va boshqarishda zamonaviy yondashuvlarning ayrim jihatlari." Scienceweb academic papers collection (2021).
3. Dilshodjon o'g'li, Khonbabaev Shoxruxbek. "THE SOCIO-PEDAGOGICAL NECESSITY OF PREPARING FUTURE PEDAGOGS-PSYCHOLOGISTS FOR SPIRITUAL, SPIRITUAL AND EDUCATIONAL ACTIVITIES." Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 10.12 (2022): 1525-1529.
4. QIZI, XONBABAYEVA MADINABONU ASQARJON. "Kasbiy faoliyatda zamonaviy logopedni kompetentligini rivojlantirish yo'llari." International Conference on Developments in Education Hosted from Delhi, India. Scienceweb-National database of scientific research of Uzbekistan, 2023.
5. Xonbabayeva, Madinabonu. "NUTQ BUZILISHI BO'LGAN BOLALAR UCHUN IKKI TILLI TA'LIM ASOSLARI." Наука и инновация 1.4 (2023): 231-234.
6. QIZI, XONBABAEVA MADINABONU ASQARJON. "Logopedik mashg'ulotlarni olib borishda sujok terapyaning o'rni". Xalqaro ko'p tarmoqli konferentsiya Angliyaning Manchester shahrida bo'lib o'tdi . Scienceweb-O'zbekiston ilmiy tadqiqotlar milliy ma'lumotlar bazasi, 2023